

Yliopistojen tulevaisuuden toimintamallit: mihin SEAMK sijoittuu?

18.9.2026

Olimme kesäkuussa kuulemassa Arno Meermanin ja Todd Daveyn (2026) tutkimusjulkaisun esitystä yliopistojen uusista toimintamalleista liittyen yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen. Tutkimuksen keskeinen sanoma on, että yliopistojen odotetaan perustehtävänsä ohessa osallistuvan aktiivisesti alueelliseen kehittämiseen, innovaatioihin, yrittäjyyden edistämiseen sekä yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen. Vuorovaikutuksesta tulee strateginen ydintehtävä, ei vain yksittäisten tutkijoiden tai hankkeiden varaan rakentuva sivutoiminto.

Meermanin ja Daveyn (2026) tulokset kuvaavat osaltaan globaalia kehitystä, joka haastaa yliopistoja muuntumaan 4. sukupolven yliopistoiksi. Tämä tarkoittaa laajempaa ja syvällisempää yhteistyötä ja yhteiskehittämistä (co-creation) muun muassa työelämän toimijoiden ja yritysten kanssa. Lähtökohtana ovat avoimet innovaatiot ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehittäminen, joka osaltaan tarkoittaa laajaa yhteistyötä myös alueiden ja asukkaiden kanssa (Mäki, 2023).

Neljä yliopistojen vuorovaikutusmallia

Raportti perustuu laajaan eurooppalaiseen tutkimukseen, jossa analysoitiin yli 4 600 tutkijan toimintaa 68 korkeakoulussa (Meerman & Davey, 2026). Raportin mukaan yliopiston vuorovaikutuksen laatuun ja laajuuteen vaikuttavat sekä sisäiset että ulkoiset tekijät. Sisäisiä tekijöitä ovat johdon sitoutuminen, strategiset tavoitteet, organisaatiokulttuuri, kannustinjärjestelmät sekä henkilöstön resurssit ja osaaminen. Ulkoisiin

tekijöihin kuuluvat alueen elinkeinorakenne, julkinen tutkimusrahoitus, kansalliset politiikat, kansainväliset verkostot sekä alueen taloudellinen ja sosiaalinen tilanne. Yliopistojen vuorovaikutusta ja yhteiskunnallista roolia voidaan tarkastella seuraavassa neljän erilaisen yliopistomallin kautta (Meerman & Davey, 2026).

1. Tutkimusintensiiviset yliopistot(Research-Intensive University) ovat perinteisiä, kooltaan suuria, tekevät vahvaa yhteistyötä suurten globaalien yritysten kanssa, sijaitsevat korkean BKT:n alueella ja omaavat eliittiset kansainväliset verkostot. Esimerkkinä voidaan mainita EHT Zurich yliopisto Sveitsistä. Yliopisto keskittyy huipputason tutkimukseen, kansainvälisiin tutkimusverkostoihin, tutkimustulosten kaupallistamiseen sekä yritysyhteistyöhön ja teknologiansiirtoon. Sen vahvuuksia ovat tieteellinen huippuosaaminen, merkittävien tutkimusrahoitusten hankkiminen sekä patenttien ja innovaatioiden tuottaminen. Haasteina voivat olla etäisyys paikallisista yhteisöistä sekä rajallisempi yhteiskunnallinen ja alueellinen vaikuttavuus.

2. Yrittäjämäiset yliopistot(Entrepreneurial University) ovat uudempia, käytännönlähtöisiä sekä pienempikokoisia yliopistoja, jotka tekevät vahvimmin yhteistyötä teollisuuden ja paikallisten pk-yritysten kanssa. Ne sijaitsevat keskitason BKT:n alueella sekä alueilla, joissa julkisen sektorin T&K-menot ovat suuremmat. Esimerkkinä mainittiin Aalto yliopisto Suomesta. Yrittäjämäiset yliopistot painottavat yrittäjyyttä, startup-yritysten tukemista, innovaatioekosysteemien kehittämistä ja työelämäyhteistyötä. Tämän mallin vahvuuksia ovat opiskelijoiden yrittäjyysvalmiuksien vahvistaminen, alueellisen elinvoiman tukeminen sekä tiivis yhteistyö yritysten ja sijoittajien kanssa. Haasteena voi olla tutkimuksen pienempi volyymi verrattuna tutkimusintensiivisiin yliopistoihin.

3. Yhteiskunnallisesti aktiiviset kaupunkiyliopistot (Engaged Urban University) ovat perinteisiä ja kooltaan vaihtelevia yliopistoja, joille on ominaista tiivis yhteistyö alueen eri toimijoiden kanssa. Ne sijaitsevat tyypillisesti alueilla, joissa elinkustannukset ovat suhteellisen alhaiset ja sosiaalinen syrjäytyminen vähäistä. Esimerkkinä mainittiin Utrechtin yliopisto Hollannista. Yliopisto keskittyy kaupungin ja alueen kehittämiseen yhteistyössä kuntien ja kaupunkien, yritysten ja järjestöjen kanssa. Sen toiminta perustuu erityisesti soveltavaan tutkimukseen ja paikallisten ongelmien ratkaisemiseen. Mallin vahvuuksia ovat vahva alueellinen vaikuttavuus sekä näkyvä rooli alueellisessa innovaatiojärjestelmässä. Keskeisenä haasteena on tasapainon löytäminen tutkimuksen, opetuksen ja aluekehityksen välillä.

4. Sivistys- ja yhteiskuntavastuulliset yliopistot(Civic University) ovat uudempia, eri kokoisia ja sijaitsevat alueilla, joilla on epäedullisemmat sosiaaliset olosuhteet, vähäinen TKI-intensiivisyys ja alhainen BKT. Esimerkkinä mainittiin Simon Fraser yliopisto Vancouverista Kanadasta. Nämä yliopistot korostavat sosiaalista oikeudenmukaisuutta, yhteisöjen kehittämistä, osallisuuden vahvistamista ja alueen tukemista. Niiden vahvuuksia ovat merkittävä yhteiskunnallinen vaikuttavuus, luottamuksen rakentaminen sekä heikommassa asemassa olevien ryhmien tukeminen. Haasteina ovat usein vähäisempi näkyvyys kansainvälisissä yliopistorankingeissa sekä niukemmat tutkimusresurssit.

HEROES yhdistää alueellisen ja

kansainvälisen vaikuttavuuden

Meermanin ja Daveyn (2026) keskeinen johtopäätös on, että tulevaisuuden menestyvät yliopistot eivät näe vuorovaikutusta erillisenä toimintona, vaan osana kaikkea tekemistään. Yliopiston tulee tunnistaa oma profiilinsa (tutkimusintensiivinen, yrittäjämäinen, kaupunkiin kiinnittynyt tai yhteiskuntavastuullinen) ja rakentaa strategiansa sen varaan. Tavoitteena on yhdistää tutkimus, koulutus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi myös kansainvälisellä tasolla.

Ammattikorkeakoulun näkökulmasta raportin viesti on erityisen kiinnostava: monet ammattikorkeakoulut sijoittuisivat yrittäjämäisen yliopiston ja yhteiskunnallisesti aktiivisen kaupunkiyliopiston välimaastoon, joissa aluekehitys, työelämäyhteistyö, soveltava TKI-toiminta ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus muodostavat toiminnan ytimen.

Samanlaista kehitystä tukee SEAMKin mukanaolo HEROES-allianssissa, joka yhdistää yhdeksän eurooppalaista, käytännönlähtöistä ja omiin alueellisiin ekosysteemeihinsä vahvasti kiinnittynyttä korkeakoulua (Heroes, i.a.). Allianssin tavoitteena on vahvistaa alueiden älykästä resilienssiä yhdistämällä koulutus, soveltava tutkimus ja innovaatiotoiminta sekä yhteistyö yritysten, julkisten organisaatioiden ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa.

Korkeakoulujen ja ympäröivän yhteiskunnan vuorovaikutusta vahvistetaan allianssissa myös HEROESfriends-sidosryhmä/kumppanuusverkoston avulla. Sen tavoitteena on tuoda korkeakoulujen rinnalle yrityksiä, julkisia organisaatioita, järjestöjä ja muita alueellisten ekosysteemien toimijoita sekä tarjota niille mahdollisuuksia osallistua HEROESin toimintaan. Näin paikallisesti tunnistettuja tarpeita ja haasteita voidaan tuoda osaksi eurooppalaista yhteistyötä ja vastaavasti muualla syntynyttä osaamista, ratkaisuja ja hyviä käytäntöjä voidaan hyödyntää meidän tarpeisiimme.

HEROESfriends-verkosto voidaankin nähdä konkreettisena esimerkkinä siitä, miten korkeakoulun alueellinen tehtävä ja kansainvälisyys voivat vahvistaa toisiaan. SEAMKin alueelliset verkostot voivat allianssin kautta kytkeytyä muiden eurooppalaisten korkeakoulujen ja niiden kumppaneiden verkostoihin. Samalla HEROESfriends tarjoaa väylän, jonka kautta vastaavasti myös Etelä-Pohjanmaan toimijat voivat päästä mukaan kansainväliseen yhteistyöhön.

Tässä mielessä HEROES vahvistaa juuri sellaista korkeakoulumallia, jota Meermanin ja Daveyn (2026) kuvaama kehitys näyttää edellyttävän: korkeakoulu ei ole alueestaan irrallinen tiedon tuottaja, vaan aktiivinen osa innovaatioekosysteemiä ja yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemista. SEAMKin näkökulmasta kiinnostava kysymys ei ehkä olekaan, mihin yksittäiseen yliopistomalliin se sijoittuu, vaan miten yrittäjämäisen, alueellisesti sitoutuneen ja yhteiskuntavastuullisen korkeakoulun piirteitä voidaan yhdistää entistä vahvemmin myös kansainvälisessä toimintaympäristössä.

Taru Mäki
Tutkimus- ja kehittämispäällikkö
SEAMK

Kirjoittajan tutkimusalueena on erityisesti tiedon jakamisen vaikuttavuuden kehittäminen pk-yritysyhteistyössä.

Seliina Päällysaho
Tutkimuspäällikkö
SEAMK

Kirjoittaja on kehittänyt erilaisia toimintamalleja tukemaan korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä ja työskentelee parhaillaan Sitran rahoittamassa Kohti TKI-kiihdyttämöä – yrityslähtöinen polku tutkimusyhteistyöhön (Innopolku) -hankkeessa sekä Euroopan unionin rahoittamassa (Erasmus+) Heroes-hankkeessa.

Terhi Ojaniemi
Aluekehittäjä
SEAMK

Kirjoittaja toimii työssään SEAMK Maakuntakorkeakoulussa aluekehittämisen keskiössä korkeakoulun ja alueen yritysten rajapinnassa.

Lähteet

Heroes. (i.a.). *HEROES at a glance*. https://heroesuniversity.eu/heroes-at-a-glance/

Meerman, A., & Davey, T. (2026). *Reimagining Engagement: A New Framework for University Engagement.* White Paper. University Industry Innovation Network. https://static1.squarespace.com/static/650172bb0b1be34477bdadee/t/6995e74581443f16d0dd7fa9/1771431749649/ICKR.WP.2026.02.pdf

Mäki, T. (3.8.2023). Neljännen sukupolven korkeakoulut ja vaikuttavuuden kehittämisen keinoja UIIN-konferenssin antimina. *@SEAMK-verkkolehti*. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/asiantuntijablogi/neljannen-sukupolven-korkeakoulut-ja-vaikuttavuuden-kehittamisen-keinoja-uiin-konferenssin-antimina/